

Det europeiske arbeidsmiljøorganet

Det europeiske arbeidsmiljøorganet

Sammendrag – Årsrapport 2013

Arbeidsmiljøet angår alle. Bra for både deg og din bedrift.

I et år preget av vanskelige konjunkturførhold har Det europeiske arbeidsmiljøorganet fortsatt arbeidet med å skape bevissthet om viktigheten av god HMS-praksis ved å fokusere på arbeidsplassen. Og mens diskusjonen fortsetter om den neste EU-strategien for helse og sikkerhet på arbeidsplassen, har Arbeidsmiljøorganet dannet seg et klart bilde av veien videre og vedtatt sitt neste strategiprogram for perioden 2014–20.

1 Det europeiske risikobservatoriet

I 2013 publiserte arbeidsmiljøorganet resultatene fra det store framsynsprosjektet for 2012 — "Grønne jobber og HMS" — i en [hovedrapport](#) på engelsk og en [kortversjon](#) på seks språk. Denne rapporten ble etterfulgt av en rapport om [HMS og vindenergi](#) og e-fakta-artikler om [grønne bygg](#) og [småskalabruk av solenergi](#), samt tilhørende sjekklister for fareidentifikasjon for [grønne bygg](#) og [småskalabruk av solenergi](#). Arbeidsmiljøorganet lanserte også en egen nettside [for HMS i grønne jobber](#).

Framsynsprosjektene har en scenariobasert tilnærming til å identifisere og foregripe framvoksende HMS-risikoer som skyldes teknologi- eller samfunnsendringer. Arbeidsmiljøorganet bestilte en mulighetsstudie for finne ut hvilke nye problemstillinger det ville vært mest aktuelt å utforske i det neste store framsynsprosjektet. De bestilte også en tilstandsrapport om eksisterende og nye HMS-risikoer i helsetjenesten ("Current and emerging OSH issues in the healthcare sector, including home and community care"). Helse- og sosialtjenester er identifisert som en sektor med et høyt sysselsettingspotensial, men det er et forsømt område når det gjelder HMS, særlig i hjemmetjenesten og behandlingsapparatet i lokalsamfunnet. Resultatene av denne studien skal publiseres i løpet av 2014.

Forarbeidet til den andre utgaven av et annet av arbeidsmiljøorganets flaggskipprosjekter — [Den europeiske bedriftsundersøkelsen om nye og framvoksende risikoer \(ESENER\)](#) — ble fullført i 2013. Dette viktige arbeidet gir innsikt i hvordan risikoer på arbeidsplassen håndteres i Europa. Undersøkelsen for 2014 omfatter for første gang mikroforetak (5–10 ansatte) og landbrukssektoren.

Av annet viktig arbeid som ble fullført i 2013, kan nevnes en litteraturgjennomgang, ["Nye HMS-risikoer og trender for kvinner på arbeidsplassen"](#), som blant annet bidro til en viktig oppdatering om arbeidsrelatert kreft hos kvinner og yrkesrelatert risiko for kvinners reproduktive helse. To tilstandsrapporter, en om yrkesrelatert kreft og en annen om farer for reproduktive helse på arbeidsplassen, er under utarbeidelse og skal publiseres i løpet av 2014.

De foreløpige resultatene av et stort pilotprosjekt — "Sikrere og sunnere arbeidsplasser uansett alder – helse og sikkerhet på arbeidsplassen i lys av en aldrende arbeidsstyrke" — ble presentert på en konferanse i Europaparlamentet i desember 2013. [Møterapporten](#) ble publisert på arbeidsmiljøorganets nettsted tidlig i 2014.

Arbeidsmiljøorganets rapport for 2013 ["Prioriteringer for HMS-forskning i Europa: 2013–2020"](#) skisserer prioriteringer for forskning som skal bidra til å tette våre

kunnskapshull i henhold til Europa 2020-strategien. På bakgrunn av dette kommer Arbeidsmiljøorganet til å utarbeide en liste over de viktigste prioriteringsområdene og bestille høringsuttalelser i 2014.

Til slutt kan nevnes at arbeidet med arbeidsmiljøorganets [HMS-wiki-prosjekt](#) fortsatte. Den offisielle lanseringen skal finne sted sommeren 2014. Totalt ble 121 nye artikler bestilt, skrevet og godkjent, og

ytterligere 28 artikler er under utarbeidelse. Prosjektet skapte stor interesse på toppmøtet for Et sikkert og godt arbeidsliv-kampanjen i Bilbao i november og har også vakt interesse blant internasjonale HMS-organisasjoner.

2 Arbeidsmiljøinformasjon

Det var en stor bragd å få utarbeidet kampanjeveilederen for 2014–15-kampanjen [Gode arbeidsplasser forebygger stress](#). Kampanjene er Arbeidsmiljøorganets fremste bevisstgjøringsverktøy og en viktig måte å nå ut til arbeidsplasser, særlig mikroforetak og små og mellomstore bedrifter (SMB-er). Det ble også SMB-er mye arbeid i å utarbeide praktisk informasjon som støtte til bedrifter, særlig SMB-er, i deres forebygging av SMB-er psykososial risiko på arbeidsplassen. En e-veiledning skal utgis på alle EU-språkene innen den europeiske arbeidsmiljøuken avholdes i 2014. To viktige gjennomganger som har som mål å bedre vår forståelse av psykososiale risikoer og mulige strategier for å håndtere dem, skal også utgis i 2014.

Den mest vellykkede kampanjen hittil var kampanjen for 2012–13, [Samarbeid, ledelse og medvirkning](#), som omfattet flere aktiviteter og offisielle samarbeidspartnere enn noen gang. Det var også den første i sitt slag. I juni organiserte arbeidsmiljøorganet et svært vellykket arrangement for kampanjepartnerne i Brussel: ["Benchmarking og utveksling av god praksis innen HMS"](#). Til stede var både HMS-personell og beslutningstakere for å dele erfaringer og eksempler på god praksis.

Siden [OiRA-prosjektet](#) (Online Interactive Risk Assessment) ble lansert i 2011 har det blitt hjørnesteinen i Arbeidsmiljøorganets arbeid med å fremme HMS på europeiske arbeidsplasser, særlig SMB-er som utgjør 99 % av foretakene og ofte har begrensede ressurser. I 2013 ble ni nye verktøyer publisert: verktøyer for frisører i Belgia (på fransk og flamsk) og Portugal, for kjøreskoler og lærvareindustrien i Spania (på katalansk), et verktøy for bilverksteder i Litauen, verktøy for restaurantbransjen i Frankrike og Hellas, for kontorarbeid i Latvia og et verktøy for den private sikkerhetssektoren i EU. I tillegg er ca. 50 verktøyer under utvikling, og det finnes nå et OiRA-samfunn i Europa som samarbeider om å utvikle og tilpasse verktøyer. Arbeidsmiljøorganet støtter dette arbeidet ved å tilby opplæring i bruk av OiRA-verktøyet og en brukerstøttefunksjon for OiRA-samfunnet.

I tillegg bestilte arbeidsmiljøorganet en forstudie av hvordan man kan fremme og støtte bruken av verktøyer for implementering av HMS-løsninger som allerede er tilgjengelige, eller som er under utvikling i medlemsstatene.

Andre viktige utgivelser i løpet av året var rapportene ["Diverse cultures at work: ensuring safety and health through leadership and participation"](#) og ["Occupational safety and health and education: a whole school approach"](#).

3 Kommunikasjon, kampanjer og markedsføring

Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen for 2012–13, "Samarbeid, ledelse og medvirkning", bygger på det som ble oppnådd året før. Et rekordhøyt antall [offisielle kampanjepartnere](#) — 87 selskaper og organisasjoner fra offentlig og privat sektor i hele Europa — gikk sammen med arbeidsmiljøorganet om å fokusere på å bedre helsen og sikkerheten på arbeidsplassen gjennom arbeidsgivers lederskap og arbeidstakermedvirkning. Ble organisert i mer enn 30 land ulike informasjonsaktiviteter, og arbeidsmiljøorganet lanserte en språklig [nettbasert kampanjeverktøykasse](#) for å gjøre det enkelt for alle og enhver å organisere egne HMS-kampanjer. Utdelingen av [Prisen for god praksis](#) fant sted i

Dublin i april i samarbeid med det irske formannskapet i Den EU. Hundrevis av arrangementer ble avholdt på nasjonalt plan i gjennomført anledning Den europeiske arbeidsmiljøuken i oktober. Arrangementene fokuserte på opplæring og coaching, seminarer og konferanser, og økt bevissthet om kampanjen og dens budskap gjennom sosiale medier. Kampanjen ble avsluttet i november med [toppmøtet for Et sikkert og godt arbeidsliv i Bilbao](#). Rundt 300 delegater deltok på arrangementet for å utveksle ideer og erfaringer, bygge videre på kampanjens resultater og sikre at arbeidet med risikoforebygging kommer til å fortsette lenge etter at kampanjen er avsluttet.

Samtidig med at kampanjen for 2012–13 ble avsluttet, var forberedelsene godt i gang til kampanjen for 2014–15: "Gode arbeidsplasser forebygger stress". Det ble lagt planer, bygget merkevarer og utarbeidet viktig [markedsføringsmaterie](#)ll. En [film om stress](#) med den populære tegneseriefiguren Napo ble også produsert av arbeidsmiljøorganets samarbeidspartnere i Napo-konsortiet.

Resultatene av den tredje [europeiske meningsmålingen om helse og sikkerhet på arbeidsplassen](#) ble presentert 9. mai, samme dag som

Europadagen ble feiret. Mer enn 16 500 arbeidstakere i 31 land ble intervjuet om arbeidsrelatert stress og helse og sikkerhet for eldre arbeidstakere. Resultatene fikk mye omtale i media og bekreftet at budskapet i 2014–15-kampanjen — at psykososial risiko kan forebygges på samme systematiske måte som ethvert annet HMS-spørsmål — må formidles over hele Europa.

En portefølje av bevisstgjøringsverktøy for kontaktpunkter ble testet ut for å fremme OiRA og oppfordre små og mellomstore bedrifter til å ta det i bruk. Det ble avholdt ni markedsføringsseminarer i løpet av året, i Belgia, Kypros, Hellas (todelt), Latvia (tredelt) og Litauen (to separate møter).

For femte år på rad delte arbeidsmiljøorganet ut [Et sikkert og godt arbeidsmiljø-filmprisen](#) på den internasjonale dokumentar- og animasjonsfilmfestivalen i Leipzig ([DOK Leipzig](#)). Arbeidsmiljøorganet støtter produksjonen av DVD-er av vinnerfilmen med undertekster for distribusjon gjennom nasjonale kontaktpunkter, og arrangerer visninger over hele Europa.

En ny [Napo-film om skli- og snublefare — Napo i... Ikke noe å le av](#) ble lansert i 2013. Initiativet "[Napo for lærere](#)" sørger for at en rekke ressurser, herunder Napo-filmer, gjøres tilgjengelig på nett. Målet er å integrere HMS i undervisningen og etablere gode helse- og sikkerhetsvaner hos barn allerede i ung alder. Ved utgangen av 2013 var "Napo for lærere"-pakken tilgjengelig på 18 språk og var blitt markedsført i 23 medlemsstater og EØS-land.

Pressekontoret markedsførte og publiserte arbeidsmiljøorganets arbeid gjennom 2013. [Kampanjepartnerskapet for media](#) vokste, og 20 mediepartnere i ni medlemsstater støttet kampanjen for 2012–13. En ny tilnærming til å reklamere for utdelingen av Prisen for god praksis skapte betydelig økt oppmerksomhet rundt prisen. Arbeidet med å gi Arbeidsmiljøorganets nettsted ny design fortsatte og vil ferdigstilles i 2014. Dette vil styrke nettstedets posisjon som Europas første referansepunkt for informasjon om HMS. Arbeidsmiljøorganet publiserte 11 nye rapporter og 12 e-fakta-artikler i 2013, i tillegg til et bredt spekter av markedsførings- og audiovisuelt materiell.

Arbeidsmiljøorganets kommunikasjonspartnerskap med Enterprise Europe Network (EEN) blomstret i 2013: 18 nasjonale partnerskapsmøter ble arrangert av nasjonale kontaktpunkter og EENs HMS-ambassadører for å spre informasjon til Europas arbeidsplasser generelt og SMB-er spesielt. De to partnerne samarbeidet også om opprettelsen av EENs HMS-pris, som hedrer aktører som har gjort en enestående innsats for å fremme HMS-budskap i små og mellomstore bedrifter. Den første prisen ble delt ut under toppmøtet for Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen i Bilbao i november.

4 Nettverk og koordinering

Gjennomføringen av [Arbeidsmiljøorganets flerårige strategiprogram for 2014–20](#) skal styrke koblingen til nettverket av kontaktpunkter. I 2013 var utfordringen å sikre at [nettverket av kontaktpunkter](#) fortsatt fungerte godt, på tross av den vanskelige økonomiske situasjonen. Besøk fra høytstående representanter bidro til å vise overfor myndigheter og partene i arbeidslivet hvor viktig kontaktpunktene arbeid er. Arbeidsmiljøorganet avla to slike besøk i 2013 — ett til Litauen og ett til Finland. På internasjonalt plan støttet arbeidsmiljøorganet Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) på et seminar for beslutningstakere på HMS-feltet for å vise fram den europeiske trepartsmodellen.

Arbeidsmiljøorganet fortsatte å forberede søkerland og potensielle søkerland på å delta i europeiske HMS-aktiviteter, for eksempel ved å hjelpe dem til å bli en del av nettverket av kontaktpunkter og ta del i aktiviteter, ved å oversette og trykke materiell for Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen, distribuere Napo-DVD-er og oppfordre dem til å ta del i Prisen for god praksis. Særlig sistnevnte viste seg å være vellykket i 2013, da et tyrkisk selskap ble kåret til en av vinnerne — et glimrende eksempel på effektene av arbeidsmiljøorganets arbeid.

Kontaktkontoret i Brussel fortsatte sin kjerneoppgave som arbeidsmiljøorganets representant og med å gi informasjon til viktige samarbeidspartnere. Kontorets arbeid med den sosiale dialogen i Europa fikk økt fokus i 2013 med hensyn til muligheten de bransje komiteene for sosial dialog har til å bidra til å utvikle verktøy for OiRA-prosjektet. Kontoret arrangerte også et vellykket studiebesøk for medlemmer av Europaparlamentet til arbeidsmiljøorganets hovedkontor, slik at de kunne få førsthåndskjennskap til arbeidsmiljøorganets arbeid.

Det europeiske arbeidsmiljøorganet (EU-OSHA) bidrar til å gjøre Europa til et tryggere, sunnere og mer produktivt sted å arbeide. Det gjennomfører undersøkelser, utvikler og distribuerer pålitelig, balansert og objektiv HMS-informasjon og organiserer europeiske bevisstgjøringskampanjer. EU opprettet Det europeiske arbeidsmiljøorganet i 1996. På hovedkontoret i Bilbao, Spania, finnes representanter for Europakommisjonen, medlemsstatenes regjeringer, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og ledende eksperter fra EU-medlemsstatene og andre land.

Det europeiske arbeidsmiljøorganet

12 Santiago de Compostela

E-48003 Bilbao, Spania

Tlf. +34 944358400

Faks +34 944358401

E-post: information@osha.europa.eu